

Pradžia>Jūsų teisės>Nusikaltimų aukos>Nukentėjusiųjų teisės pagal šalis

Ši šalis vykdo išstojimo iš ES procedūrą.

Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba ([en](#)) neseniai atlikta pakeitimų.

Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

Jis jau išverstas į šias kalbas.

Swipe to change

slovakų

Nukentėjusiųjų teisės pagal šalis

Anglija ir Velsas

Jei nukentėjote nuo nusikaltimo, įstatymuose jums nustatytos tam tikros teisės ikiteisminio tyrimo laikotarpiu, vykstant teismo procesui (teisiamajam posėdžiui) ir jam pasibaigus. Taip pat galite pasinaudoti įvairia pagalba ir reikalauti atlyginti nusikaltimu padarytą žalą.

Anglijoje ir Velse baudžiamasis procesas pradedamas ikiteisminiu tyrimu, kuriame policija surenka įrodymus. Užbaigusi tyrimą, nesunkių nusikaltimų atveju policija sprendžia, ar pareikšti kaltinimus įtariamajam. Kitais atvejais byla perduodama prokuratūrai. Prokuroras įvertina, ar surinkta pakankamai įrodymų prieš įtariamąjį, kad būtų galima jį nuteisti, ir ar jo patraukimas baudžiamajon atsakomybėn tarnauja visuomenės interesams. Jei prokuroras nusprendžia, kad baudžiamasis persekiojimas neturi būti vykdomas, byla bus nutraukta. Priešingu atveju prokuroras praneš policijai apie sprendimą dėl kaltinimo, policija pareikš kaltinimą įtariamajam ir byla bus atiduota teismui.

Nesunkių nusikaltimų bylos nagrinėjamos magistratų teismuose. Jas dažniausiai nagrinėja trijų neprofesionalių teisėjų kolegija, o kartais vienas profesionalus teisėjas. Apysunkių ir sunkių nusikaltimų (pavyzdžiui, išžaginimo ar plėšimo) bylos nagrinėjamos Karūnos teisme profesionalaus teisėjo ir prisiekusiųjų. Prisiekusiuosius sudaro 12 atsitiktine tvarka išrinktų visuomenės asmenų, kurie klausosi teisiama jame posėdyje pateikiamų įrodymų ir sprendžia, ar kaltinamasis yra kaltas dėl nusikaltimo. Teisėjas teisiama jame posėdyje priima sprendimus dėl teisės taikymo klausimų, kaip antai, ar galima pateikti tam tikrus įrodymus. Jei prisiekusieji nusprendžia, kad kaltinamasis yra kaltas, teisiama jimo posėdžio pabaigoje teisėjas pagal įstatymą skiria bausmę už nusikaltimą.

Šiose duomenų suvestinėse susipažinsite su skirtingais proceso etapais ir savo teisėmis **nusikaltimo ikiteisminio tyrimo laikotarpiu, vykstant teismo procesui ar pasibaigus (pirmosios instancijos) teismo procesui**. Taip pat jose rasite daugiau informacijos apie **pagalbą ir paramą, kurią galite gauti**.

Paskutinis naujiniimas: 19/10/2015

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Šiuo metu valstybės narės, atsakingos už svetainės puslapių, kuriuose pateikiamas nacionalinis turinys, administravimą, atnaujina šios svetainės turinį, atsižvelgdamos į planuojamą Jungtinės Karalystės išstojimą iš Europos Sąjungos. Jeigu svetainės turinys dar neatspindi Jungtinės Karalystės išstojimo fakto, toks neatitikimas yra netyčinis ir bus ištaisytas.

Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

1 - Mano teisės ikiteisminio nagrinėjimo metu

Kaip ir kur aš galiu pranešti apie nusikaltimą?

Kaip aš galiu stebėti, ką daro institucijos man pranešus apie nusikaltimą?

Kaip aš galiu būti įtrauktas (dalyvauti) į ikiteisminį tyrimą?

Kokios yra mano kaip liudytojo teisės?

Aš nepilnametis. Ar aš turiu papildomas teises?

Kokią informaciją aš galiu gauti iš policijos ar paramos aukoms organizacijų ikiteisminio tyrimo metu?

Ar aš galiu gauti teisinę pagalbą?

Kaip aš galiu gauti apsaugą, jeigu man kyla pavojus?

Kokias paslaugas ir paramą aš galiu gauti ikiteisminio tyrimo metu?

Ar yra galimybė pasiekti susitarimą/susitaikymą tarp kaltininko ir manęs?

Kokia bus mano bylos eiga pasibaigus ikiteisminiam tyrimui?

Ar aš galiu skųstis, jeigu mano byla baigiama nepasiekus teismo?

Aš esu užsienietis. Kaip yra ginamos mano teisės ir interesai?

Daugiau informacijos

Kaip ir kur aš galiu pranešti apie nusikaltimą?

Jei nukentėjote nuo nusikaltimo Anglijoje ir Velse, galite **pranešti** apie tai **policijai**.

Pranešti apie nusikaltimą galite telefonu arba atvykęs į artimiausią [policijos nuovadą](#). Neskubiais atvejais galite skambinti neskubios pagalbos numeriu 101 ir jus sujungs su vietos policijos pareigūnais. Skubiais atvejais galite skambinti skubios pagalbos numeriu 999 arba 112.

Jei esate pagėgėlis arba prašote prieglobsčio, taip pat galite susisiekti su vienu iš [paslaugas vietoje teikiančių informacinių biurų](#), padėsiančiu jums rasti artimiausią policijos nuovadą ir, jei reikia, pasirūpinsiančiu, kad jums būtų suteiktos nemokamos vertėjo žodžiu paslaugos.

Jei neįsijaučiate pranešdamas apie nusikaltimą pats, galite paprašyti kito asmens pranešti vietoj jūsų arba pateikti **anoniminį pareiškimą organizacijai** [„Crimestoppers“](#) paskambinęs telefonu 0800 555 111 arba užpildęs jų pateiktą [formą internete](#). Vis dėlto prisiminkite, kad jei nukentėjote nuo nusikaltimo, policija tam tikru metu turės su jumis pasikalbėti, kad būtų galima veiksmingai atlikti tyrimą.

Jei nemokate anglų kalbos, apie nusikaltimą galite pranešti gimtąja kalba arba bet kuria kita kalba, kurią mokate. Jei būtina, bus suteiktos nemokamos vertimo žodžiu paslaugos.

Kai pranešite policijai apie nusikaltimą, jūsų bus paprašyta pateikti visus svarbius duomenis apie nusikaltimą ir asmenį, kuris, jūsų manymu, padarė nusikaltimą (jei žinoma), be to, turėsite pateikti tikslus savo asmens duomenis (pvz., vardą, pavardę, adresą ir kitus kontaktinius duomenis).

Pareigūnas, kuriam pranešite apie nusikaltimą, tai užfiksuos specialioje formoje. Daugumai nusikaltimų nėra nustatyto laikotarpio, per kurį būtina pranešti apie padarytą nusikaltimą, tačiau pageidautina, kad būtų pranešama kuo greičiau.

Išsamesnės informacijos, kaip pranešti apie nusikaltimą policijai, taip pat rasite [internetu](#).

Kaip aš galiu stebėti, ką daro institucijos man pranešus apie nusikaltimą?

Kai pranešite apie nusikaltimą, jums bus pateiktas jūsų pareiškimo registracijos numeris ir juo galėsite naudotis savo bylos tyrimo eigai stebėti. Su jumis reguliariai turėtų susisiekti už jūsų bylą atsakingas asmuo ir pateikti jums naujausią informaciją apie tyrimą. Jei jums reikia daugiau informacijos, galite skambinti neskubios pagalbos numeriu 101. Taip pat galite nuvykti į policijos nuovadą. Tačiau jei nuvyksite nesusitaręs dėl susitikimo, už jūsų bylą atsakingas asmuo gali neturėti galimybes jus priimti.

Kaip aš galiu būti įtrauktas (dalyvauti) į ikiteisminį tyrimą?

Jei policija tirs nusikaltimą, galėsite pateikti nukentėjusiojo asmeninį pareiškimą, kuriame galite išsamiai apibūdinti finansinį, emocinį, fizinį ir psichologinį nusikaltimo poveikį jums (ir, jei taikoma, jūsų šeimai). Tai galite padaryti pranešdamas apie nusikaltimą arba kuriuo nors metu vėliau. Atsižvelgiant į jūsų poreikius, jums bus suteiktos nemokamos vertėjo paslaugos, medicinos apžiūra ir kitos paslaugos, tačiau negalėsite gauti teisinės pagalbos ir (arba) jums nebus atstovaujama, nes Jungtinėje Karalystėje nukentėjusysis nėra bylos šalis. Procesas vyksta tarp valstybės ir kaltinamojo. Jei dalyvausite procese kaip nukentėjusysis, būsite liudytojas.

Ikiteisminio tyrimo laikotarpiu turite teisę reguliariai gauti informaciją apie bylos tyrimo eigą ir būti informuotas apie suėmimus. Jums nebus leidžiama susipažinti su jokiais su byla susijusiais dokumentais ar duomenimis. Toliau tyrime dalyvausite policijos reikalavimu (pvz., atsakysite į papildomus klausimus arba dalyvausite asmens atpažinimo parodant procedūroje). Toliau kituose veiksmuose dalyvauti neprivalote, jei to nenorite (tačiau jums gali būti privaloma dalyvauti teismo procese, kuris gali vykti).

Neturite konkrečios teisės į atstovavimą, nes Jungtinėje Karalystėje nukentėjusysis nėra bylos šalis. Tačiau, jei nurodysite advokatui (kurio paslaugas pats apmokėsite) pateikti informaciją arba argumentus institucijoms, į tokius pareiškimus dažniausiai bus atsižvelgta.

Būsime informuotas, kai įtariamajam bus pateikti oficialūs kaltinimai, ir prokuratūra atsižvelgs į jūsų išsakytą nuomonę. Prokuratūra neprivalo atsižvelgti į tai, ką teigiariate, tačiau savo nuomonę jai galite pareikšti pateikdamas nukentėjusiojo asmeninį pareiškimą, ir labai tikėtina, kad jį bus atsižvelgta.

Šiuo etapu patirtos išlaidos paprastai nėra atlyginamos.

Kokios yra mano kaip liudytojo teisės?

Vykstant ikiteisminiam tyrimui, policija gali jūsų paprašyti duoti **liudytojo parodymus**. Dažniausiai jūsų bus paprašyta papasakoti, kas įvyko, ir policijos pareigūnas parengs jūsų parodymų protokolą. Paskui jūsų bus paprašyta patvirtinti, kad jūsų pareiškimas užprotokuluotas teisingai, ir jį pasirašyti. Jei jums atrodys būtina, policijos pareigūnas galės atlikti pakeitimus ir paprašys jūsų juos patvirtinti.

Jei duosite parodymus, policija įvertins jūsų, kaip liudytojo, poreikius. Tai bus susiję su tuo, kada ir kaip su jumis galima susisiekti, ir su tuo, kokių su kalba ir bendravimu būdu susijusių poreikių galite turėti. Policija taip pat įvertins, ar duoti parodymus jums gali padėti komunikacijos specialistas (vadinamas registruotuuoju tarpininku), ar bus daromas jūsų, kaip liudytojo, parodymų vaizdo įrašas.

Tam tikromis aplinkybėmis jūsų, kaip liudytojo, parodymai teisme gali būti nenaudojami kaip įrodymai, pavyzdžiui, jei gynyba jų neginčys, tačiau tikėtina, kad jie bus naudojami, be to, jūsų gali būti paprašyta duoti parodymus teisiama jame posėdyje.

Daugiau informacijos apie savo, kaip liudytojo, teises galite rasti Liudytojų chartijoje (dar rengiama).

Aš nepilnametis. Ar aš turiu papildomas teises?

Jei esate **jaunesnis nei 18 metų**, turite teisę gauti daugiau pagalbos duodamas parodymus teisme, jei privalote juos duoti.

Jūsų liudytojo parodymai bus įrašyti vaizdo laikmenoje, nebent pageidautumėte duoti parodymus raštu. Tačiau vis tiek gali būti reikalaujama, kad atvyktumėte į teismą, kur būsite apklaustas dėl jūsų pateiktų parodymų.

Kokią informaciją aš galiu gauti iš policijos ar paramos aukoms organizacijų ikiteisminio tyrimo metu?

Kai pranešite apie nusikaltimą policijai, jums bus pasakyta, ar policija tirs bylą, ar ne, ir bus paklausta jūsų nuomonės dėl baudžiamojo persekiojimo.

Jūs paklaus, ar pageidaujate toliau gauti informaciją (pvz., apie prokurorų sprendimus ir teismo procesą). Vykstant sunkaus baudžiamojo nusikaltimo tyrimui policija nuolat teiks jums naujausią informaciją apie tyrimo eigą. Jei nusikaltimas ne toks sunkus, policija pateiks jums kontaktinius duomenis, kad galėtumėte sužinoti, koks yra tyrimo etapas. Būsime informuotas apie tyrimo išvadas (pvz., ar kaltinamasis buvo patrauktas atsakomybėn, ar įspėtas).

Daugiau informacijos apie tai, kaip pareikalauti kompensacijos, bus nurodyta kreiptis į [Paramos ir pagalbos nukentėjusiesiems tarnybą](#).

Tam tikrais atvejais jums taip pat bus nurodyta kreiptis į kitus galinčius padėti specialistus (pvz., šeiminio smurto ar lytinio prievartavimo atveju).

Ar aš galiu gauti teisinę pagalbą?

Neturite teisės gauti teisinės pagalbos, nebent siekiate palaikyti kaltinimą privačia tvarka; tada kai kuriais atvejais galima pasinaudoti teisine pagalba. Taip yra dėl tos priežasties, kad nukentėjusieji Jungtinėje Karalystėje nėra bylos šalis ir todėl jiems paprastai nėra būtinas atstovavimas. Vienintelė išimtis taikoma tais atvejais, kai dėl nusikaltimo pobūdžio yra būtina specialisto pagalba arba vertinimas (pvz., medicinos), kurie suteikiami nemokamai.

Kaip aš galiu gauti apsaugą, jeigu man kyla pavojus?

Jei jums atrodo, kad jums arba jūsų šeimai gali kilti pavojus dėl nusikalstamos veikos, turėtumėte nedelsiant pranešti apie tai policijai, kad būtų galima imtis atitinkamų veiksmų. Policija suteiks tokią apsaugą, kokia, jos vertinimu, yra būtina ir pagrįsta atsižvelgiant į pavojaus lygį, tikimybę ir būtinybę skubiai į jį reaguoti.

Apsauga gali būti suteikta įvairiais būdais, pvz., gali būti reguliariai patruluojama šalia nukentėjusiojo namų arba įrengiama apsaugos signalizacija, suskambanti vietos policijos nuovadoje, ir kt. Tik pačiais sunkiausiais atvejais imamasi taikyti drastiškesnes apsaugos priemones, kaip antai tapatybės įslaptinimą nagrinėjant bylą teisme arba liudytojų apsaugos programą.

Kokias paslaugas ir paramą aš galiu gauti ikiteisminio tyrimo metu?

Jei kaltinimus pareiškia policija, jums bus nurodyta kreiptis į [Paramos ir pagalbos nukentėjusiesiems tarnybą](#), kuri suteiks tolesnę pagalbą ir patarimus.

Tam tikrais atvejais, jei norėsite, taip pat jums bus nurodyta kreiptis į kitus galinčius padėti specialistus (pvz., šeiminio smurto ar lytinio prievartavimo atveju). Šios paslaugos dažniausiai yra nemokamos.

Ar yra galimybė pasiekti susitarimą/susitaikymą tarp kaltininko ir manęs?

Policija ir prokuratūra išnagrinės, ar vietoj baudžiamojo proceso galima taikyti kokį nors kitą būdą, iš kurių vienas galėtų būti tarpininkavimas. Policijos oficialiame įspėjime arba prokuratūros sąlyginiame įspėjime (vadinamajame perspėjime) dažnai reikalaujama, kad nusikaltimą padarę asmenys kaip nors bandytų susitaikyti su nukentėjusiais; tai galėtų būti ir tarpininkavimo procedūra.

Paprastai būtumėte pakviestas dalyvauti šioje procedūroje. Tarpininkavimas įmanomas tik tuo atveju, jei jūs sutinkate.

Kokia bus mano bylos eiga pasibaigus ikiteisminiam tyrimui?

Policijai pabaigus tyrimą, bus sprendžiama, ar reikėtų perduoti jūsų bylą prokuratūrai, kad ji nuspręstų, ar byla toliau turėtų būti nagrinėjama teisme.

Prokuratūra įvertins, ar surinkta pakankamai įrodymų, kad kaltinamasis būtų pripažintas kaltu, ir ar jo patraukimas baudžiamojo atsakomybėn tarnauja

visuomenės interesams. Prokuratūrai nusprendus, kad baudžiamasis persekiojimas turi būti tęsiamas, kaltinamajam bus pareikšti kaltinimai ir byla bus atiduota teismui. Mažiau svarbių bylų atveju policija gali pati priimti tokį sprendimą nesikreipdama dėl jo į prokuratūrą. Policija visuomet jus informuos, ar jūsų byla bus atiduota teismui, nepaisant to, ar sprendimą priima policija, ar prokuratūra.

Ar aš galiu skųstis, jeigu mano byla baigiama nepasiekus teismo?

Sprendimo nutraukti bylą negalite apskųsti policijai arba prokuratūrai, tačiau galite reikalauti, kad prokuratūra peržiūrėtų savo sprendimą.

Be to, galite prašyti, kad sprendimą **peržiūrėtų** Aukštasis teismas. Laimėti šiame procese (kuris vadinamas teismine peržiūra) labai sunku, nes Aukštasis teismas skundą prieš sprendimą priėmusią instituciją patenkina tik tuo atveju, jei patvirtinama, kad sprendimas buvo visiškai nepagrįstas (skirtingai nuo nepageidautino). Net jei jūsų skundas bus patenkintas, teismas neįsakys tęsti bylos. Sprendimą priėmusiai institucijai bus pavesta peržiūrėti savo sprendimą atsižvelgiant į teismo išvadas. Jei numatote rinktis šį būdą, jums bus būtinas teisinis atstovavimas. Kai kuriomis aplinkybėmis galima pasinaudoti teisine pagalba, tačiau tik tuo atveju, jei tenkinami griežti kriterijai (ypač dėl finansinių aplinkybių).

Turite galimybę prašyti palaikyti **kaltinimą privačia tvarka**, nors Jungtinėje Karalystėje tai nėra įprasta. Tai daroma kreipiantis į vietos magistratų teismą su prašymu išduoti orderį suimti nusikaltimą padariusį asmenį arba įteikti jam šaukimą tam tikrą dieną atvykti į teismą. Tokiais atvejais mažai tikėtina, kad gausite teisinę pagalbą. Be to, jau pradėjus baudžiamąjį procesą ir jį nutraukus, paprastai neįmanoma vėl jo pradėti. Magistratų teismai reikalaus surinkti pakankamai įtariamojo kaltės įrodymų, kad būtų galima jį nuteisti be galimybės paneigti kaltę.

Aš esu užsienietis. Kaip yra ginamos mano teisės ir interesai?

Jei esate užsienietis, turite visas pirmiau nurodytas teises.

Be to, jei nemokate anglų kalbos, institucijos stengsis užtikrinti, kad jums būtų suteiktos vertimo raštu arba žodžiu paslaugos, jei jos bus būtinos teikiant jums informaciją.

Daugiau informacijos:

Nukentėjusiųjų nuo nusikaltimų praktikos kodeksas [anglų kalba](#)

Liudytojų chartija [anglų kalba](#)

2004 m. Šeiminio smurto, nusikalstamumo ir nukentėjusiųjų įstatymas [anglų kalba](#)

Nukentėjusiojo asmeninis pareiškimas. Policijos pareigūnų, tyrėjų ir baudžiamosios justicijos praktikų vadovas [anglų kalba](#)

Galutinio įspėjimo programa [anglų kalba](#)

Sąlyginių įspėjimų taikymo kodeksas [anglų kalba](#)

2008 m. Įrodymų baudžiamosiose bylose (liudytojų anonimiškumo) įstatymas [anglų kalba](#)

Paskutinis naujinimas: 19/10/2015

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Šiuo metu valstybės narės, atsakingos už svetainės puslapių, kuriuose pateikiamas nacionalinis turinys, administravimą, atnaujina šios svetainės turinį, atsižvelgdamos į planuojamą Jungtinės Karalystės išstojimą iš Europos Sąjungos. Jeigu svetainės turinys dar neatspindi Jungtinės Karalystės išstojimo fakto, toks neatitikimas yra netyčinis ir bus ištaisytas.

Puslapij jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

2 - Mano teisės tyrimo metu

Kaip aš galiu būti įtrauktas į tyrimą?

Kokios mano kaip liudytojo teisės?

Aš nepilnametis. Ar aš turiu papildomų teisių?

Ar aš galiu gauti teisinę pagalbą?

Kaip aš galiu gauti apsaugą, jeigu man kyla pavojus?

Kaip aš galiu išsieleškoti žalą iš kaltininko ar gauti kompensaciją iš valstybės?

Ar yra galimybė pasiekti susitarimą/susitaikymą tarp kaltininko ir manęs?

Aš esu užsienietis. Kaip yra ginamos mano teisės ir interesai?

Daugiau informacijos

Kaip aš galiu būti įtrauktas į tyrimą?

Jums bus pranešta apie teismo posėdžio datą ir pobūdį. Tai gali būti:

parengiamasis posėdis, pavyzdžiui, sprendžiant dėl užstato arba dėl to, ar byla bus nagrinėjama aukštesnės, ar žemesnės instancijos teisme;

teisiamasis posėdis, kuriame kaltinamasis ginčija kaltę ir nagrinėjami parodymai;

posėdis kaltei pripažinti, kuriame kaltinamasis neginčija kaltės ir tikrai bus nuteistas;

posėdis bausmei skirti (daugeliu atvejų sprendimas dėl bausmės priimamas specialiaame teismo posėdyje praėjus savaitei arba net mėnesiui nuo kaltės klausimo išsprendimo).

Teisiamuosiuose posėdžiuose galite dalyvauti:

kaip **liudytojas** (jei kaltinamasis kaltės nepripažįsta ir jūs turite duoti žodinius parodymus);

kaip **stebėtojas**;

jei pageidaujate, pateikdamas **nukentėjusiojo asmeninį pareiškimą (1)**.

Turite teisę dalyvauti per visą teismo posėdį, išskyrus tuos atvejus:

kai jis uždaras (paprastai tik nepilnamečių bylų teismo posėdis); arba

kai duosite parodymus (tokiu atveju teismo posėdyje galite būti tik kai jau būsite davę parodymus).

Teisiamuosiuose posėdžiuose neprivalote dalyvauti, išskyrus tuos atvejus, kai reikalaujama, kad būtumėte liudytojas ir duotumėte parodymus.

Kokios mano kaip liudytojo teisės?

Jums taip pat bus pranešta, ar turėsite duoti parodymus kaip **liudytojas**; paprastai tai būtina tik tuo atveju, jei kaltinamasis ginčija savo kaltę. Kaip liudytojas turite dalyvauti teismo posėdyje ir atsakyti į užduotus klausimus.

Jei parodymus davėte ikiteisminio tyrimo laikotarpiu ir jūsų prašoma duoti parodymus žodžiu teisme, prieš duodamas parodymus galėsite vėl peržiūrėti savo rašytinį pareiškimą.

Pradedant apklausą, jūs bus paprašyta prisiekti arba duoti patvirtinimą, kad sakysite tik tiesą. Per apklausą klausimus jums užduos prokuroras ir kaltinamojo advokatas. Apklausėjas gali teigti tam tikrus dalykus, kurie, jūsų manymu, yra neteisingi. Tokiu atveju turėtumėte aiškiai pasakyti, kad nesutinkate. Jūsų, kaip liudytojo, užduotis – sakyti tiesą. Kai klausimų nebebus, teisėjas leis jums eiti. Tuomet galite išeiti arba, jei pageidaujate ir jei jums yra 14 ar daugiau metų, galite likti teismo salėje ir klausytis bylos nagrinėjimo per likusią teismo posėdžio dalį.

Jei jaučiatės pažeidžiamas arba įbaugintas ir atitinkate tam tikrus kriterijus, prokuroras prieš teismo posėdį gali kreiptis į teismą, kad duodant parodymus jums būtų taikomos specialiosios priemonės. Tai gali būti speciali pertvara, atitverianti jus nuo kaltinamojo teismo salėje, ir parodymų davimas ne teismo salėje naudojantis tiesioginiu vaizdo ryšiu. Kokias priemones galite naudoti, spręsdamas teismas, tačiau priimančias sprendimą būtinai bus atsižvelgta į jūsų nuomonę. Paprastai būsite apklaustas kaip liudytojas tik vieną kartą, tačiau jei būtina, jūs galite būti paprašyta vėl atvykti į teismą ir atsakyti į papildomus klausimus. Galite pareikalauti atlyginti tam tikras kelionės į teismą išlaidas, prašyti išmokos už maitinimąsi ir atlyginti negautą darbo užmokestį arba kitus finansinius nuostolius, pavyzdžiui, užmokestį už vaiko priežiūrą. Suma, kurios galite reikalauti, priklausys nuo to, kiek laiko negalėjote būti namuose arba dirbti dėl dalyvavimo teisme.

Anglijoje ir Velse galima pasinaudoti vietos liudytojų priežiūros skyriaus teikiama pagalba. Liudytojų priežiūros pareigūnas su jumis susisieks po to, kai kaltinamajam bus pateikti kaltinimai. Tai bus jūsų informacinis centras iki teismo proceso pabaigos. Jums skirtas liudytojų priežiūros pareigūnas gali suorganizuoti jums apsilankymą teisme prieš duodant parodymus, kad tai jums neatrodytų nesuprantama. Jis pasirūpins visa kita pagalba, kurios jums gali prireikti, pavyzdžiui: transportu, medicinos pagalba, vertimo žodžiu paslaugomis ir t. t.

Atsižvelgiant į tai, kur buvo padarytas nusikaltimas, galite gauti pagalbą ir iš [Liudytojų tarnybos](#), kuri yra savanoriška organizacija, padedanti liudytojams dalyvauti teisme ir dėl to teikianti informaciją bei paramą.

Daugiau informacijos rasite lankstinuke [Liudytojas teisme](#). Daugiau informacijos apie savo, kaip liudytojo, teises galite rasti Liudytojų chartijoje.

Aš nepilnametis. Ar aš turiu papildomų teisių?

Jei esate **jaunesnis nei 17 metų**, galite prašyti prokuroro prieš teismo posėdį kreiptis į teismą dėl specialiųjų priemonių, kurios padėtų jums duoti parodymus teisme, taikymo.

Gali būti taikomos šios specialiosios priemonės:

parodymų davimas televizijos ryšiu nebūnant teismo salėje (galėsite matyti teismo salėje esančius asmenis, o jie galės matyti jus televizijos ekrane);
vaizdo įrašymo priemonėmis įrašytų parodymų pateikimas (jei jūsų parodymai policijai buvo įrašyti vaizdo įrašymo priemonėmis, jie bus peržiūrėti teisme);
parodymų davimas už pertvaros (liudytojo parodymų davimo vieta bus atskirta pertvara, kad liudytojas nematytų kaltinamojo);
perukų ir mantijų nenaudojimas (teisėjas ir advokatai bus be mantijų ir perukų, kad teismas neatrodytų toks oficialus);
tiriant lytinius ir su bauginimu susijusius nusikaltimus, parodymų davimas konfidencialiai (visuomenės nariams nebus leidžiama būti teismo salėje);
pagalbinių bendravimo priemonių, kaip antai abėcėlės lentos, naudojimas;
jei turite bendravimo sunkumų, apklausa bus vykdoma per padedantį asmenį, kuris, pvz., galės padėti suprasti užduodamus klausimus.

Ar aš galiu gauti teisinę pagalbą?

Neturite teisės gauti teisinę pagalbą, nebent siekiate palaikyti kaltinimą privačia tvarka; tada kai kuriais atvejais galėsite pasinaudoti teisine pagalba. Taip yra todėl, kad nukentėjusieji Jungtinėje Karalystėje nėra bylos šalis.

Kaip aš galiu gauti apsaugą, jeigu man kyla pavojus?

Nagrinėjant bylą teisme galite gauti tokią pačią apsaugą kaip ir ikiteisminio tyrimo laikotarpiu. Policija suteiks tokią apsaugą, kokia, jos vertinimu, yra būtina ir pagrįsta atsižvelgiant į pavojaus lygį, tikimybę ir būtinybę skubiai į jį reaguoti. Apsauga gali būti suteikta įvairiais būdais, pvz., gali būti reguliariai patuliuojama šalia jūsų namų arba įrengiama apsaugos signalizacija, suskambanti vietos policijos nuovadoje, ir kt. Tik pačiais sunkiausiais atvejais imamasi taikyti drastiškesnes apsaugos priemones, kaip antai tapatybės įslaptinimą nagrinėjant bylą teisme arba liudytojų apsaugos programą.

Kaip aš galiu išsieleškoti žalą iš kaltininko ar gauti kompensaciją iš valstybės?

Kai kuriais atvejais galite **pareikalauti iš nusikaltimą padariusio asmens atlyginti žalą**. Tokiu atveju duomenis apie nuostolius turite pateikti policijai pranešdamas apie nusikaltimą arba netrukus po to. Policija šiuos duomenis perduos prokuratūrai, o prokuratūra jūsų vardu pareikalaus kompensacijos. Jei asmuo bus nuteistas dėl nusikaltimo padarymo, tikėtina, kad bausmę skiriantis teismas priteis nusikaltimą padariusiam asmeniui atlyginti (jei tai įmanoma) visus jūsų patirtus nuostolius arba jų dalį. Mokėti kompensaciją už šiuos nuostolius gali būti nurodyta kas savaitę arba kas mėnesį. Šiai nutarčiai dėl kompensacijos teikiama pirmenybė prieš bet kokias kitas baudas, kurias gali tekti sumokėti nusikaltimą padariusiam asmeniui.

Jei nukentėjote nuo smurtinio nusikaltimo, gali būti, kad galėsite kreiptis dėl **finansinės kompensacijos iš valstybės**. Prašymą turite pateikti [Kompensacijų už nusikaltimais padarytus sužalojimus tarnybai](#). Apie kompensacijas nuo nusikaltimų nukentėjusiems asmenims Anglijoje ir Velse skaitykite Europos teismo tinklo interneto svetainėje ([anglų](#) ir kitomis kalbomis).

Ar yra galimybė pasiekti susitarimą/susitaikymą tarp kaltininko ir manęs?

Nagrinėjant bylą teisme sutartininkavimas ir (arba) tarpininkavimas yra įmanomas, atsižvelgiant į nusikaltimo pobūdį.

Paprastai būtumėte pakviestas dalyvauti šioje procedūroje. Tarpininkavimas įmanomas tik tuo atveju, jei jūs sutinkate.

Aš esu užsienietis. Kaip yra ginamos mano teisės ir interesai?

Jei esate užsienietis, turite visas pirmiau nurodytas teises.

Be to, jei nemokate anglų kalbos, institucijos stengsis užtikrinti, kad jums būtų suteiktos vertimo raštu arba žodžiu paslaugos, jei jos bus būtinos, kai jums bus pateikiama informacija arba kai duosite parodymus teisme kaip liudytojas.

Daugiau informacijos:

Nukentėjusiųjų nuo nusikaltimų praktikos kodeksas [anglų](#) kalba

Liudytojų chartija [anglų](#) kalba

2004 m. Šeiminių smurto, nusikalstamumo ir nukentėjusiųjų įstatymas [anglų](#) kalba

Nukentėjusiojo asmeninis pareiškimas. Policijos pareigūnų, tyrėjų ir baudžiamosios justicijos praktikų vadovas [anglų](#) kalba

Nukentėjusiojo ar liudytojo lankymasis teisme [anglų](#) kalba

Pastabos:

1. Nukentėjusiojo asmeninis pareiškimas

Nukentėjusiojo asmeninis pareiškimas – tai rašytinis pareiškimas, kuriame galite paaiškinti, kokį poveikį jums padarė nusikaltimas. Tai yra oficialus dokumentas, kuris bus įtrauktas į nusikaltimo bylą ir su kuriuo galės susipažinti visi byloje dalyvaujantys asmenys. Nukentėjusiojo asmeniniame pareiškime galite paaiškinti, kaip nusikaltimas jus paveikė fiziškai, emociškai, finansiškai arba kitu požiūriu. Nukentėjusiojo asmeninis pareiškimas nenaudojamas sprendžiant kaltės arba nekaltumo klausimą; juo teismas informuojamas apie nukentėjusiajam padarytą žalą. Taip pat galite pasakyti, ar norėtumėte garsiai perskaityti savo nukentėjusiojo asmeninį pareiškimą, ar pageidautumėte, kad jis būtų garsiai perskaitytas jūsų vardu (dažniausiai tai daro Karališkosios prokuratūros prokuroras) tuo atveju, jei kaltinamasis būtų pripažintas kaltu. Galutinį sprendimą dėl to, ar galite perskaityti visą savo nukentėjusiojo asmeninį pareiškimą, ar jo dalį, priims teismas. Nukentėjusiojo asmeninį pareiškimą galite pateikti bet kuriuo metu iki teismo posėdžio.

Paskutinis naujinimas: 19/10/2015

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Šiuo metu valstybės narės, atsakingos už svetainės puslapių, kuriuose pateikiamas nacionalinis turinys, administravimą, atnaujina šios svetainės turinį, atsižvelgdamos į planuojamą Jungtinės Karalystės išstojimą iš Europos Sąjungos. Jeigu svetainės turinys dar neatspindi Jungtinės Karalystės išstojimo fakto, toks neatitikimas yra netyčinis ir bus ištaisytas.

Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

3 - Mano teisės po teismo nagrinėjimo

Ar aš galiu apskųsti teismo nuosprendį ar sprendimą pripažinti nusikaltėlių nekaltu?

Kokias teises aš turiu po to, kai įsigalioja teismo sprendimas?

Daugiau informacijos

Ar aš galiu apskųsti teismo nuosprendį ar sprendimą pripažinti nusikaltėlių nekaltu?

Jei pageidaujate, pasibaigus teismajam posėdžiui būsite informuotas apie rezultatus ir teismo paskirtą bausmę.

Neturite galimybės apskųsti jokio teismo sprendimo, tačiau jei tam tikrų sunkių nusikaltimų atveju teismui priėmus apkaltinamąjį nuosprendį jūsų netenkina teismo paskirta bausmė, galite kreiptis į generalinį prokurorą, kuris turi teisę pateikti apeliacinį skundą Apeliaciniam teismui, jei, jo nuomone, skirta nepagrįstai švelni bausmė.

Kokias teises aš turiu po to, kai įsigalioja teismo sprendimas?

Jei nukentėjote nuo lytinio ar smurtinio nusikaltimo, už kurį nusikaltimą padariusiam asmeniui buvo skirta 12 mėnesių ar ilgesnė bausmė, turėsite teisę dalyvauti bandomojoje **Ryšių su nukentėjusiais palaikymo programoje**. Šios programos tikslas – teisę dalyvauti programoje turintiems nukentėjusiesiems teikti paskirto ryšių su nukentėjusiais palaikymo pareigūno parengtą informaciją ir konsultacijas apie baudžiamosios teisenos procesą. Turėsite teisę teikti pastabas dėl lygtinio paleidimo sąlygų, kurios gali būti įtrauktos į nusikaltimą padariusio asmens lygtinio atleidimo nuo laisvės atėmimo bausmės dokumentą. Be to, lygtinio atleidimo nuo laisvės atėmimo bausmės įpareigojimų įvykdymo užtikrinimo įstaigų nuožiūra būsite nuolat informuojamas apie pagrindinius nusikaltimą padariusio asmens bausmės etapus.

Jūsų dalyvavimas programoje yra savanoriškas ir, jei pakeisite nuomonę, galite bet kuriuo metu iš jos pasitraukti.

Daugiau informacijos:

2004 m. Šeiminių smurto, nusikalstamumo ir nukentėjusiųjų įstatymo 35 skirsnis [anglų kalba](#)

Nukentėjusiųjų nuo nusikaltimų praktikos kodeksas [anglų kalba](#)

Paskutinis naujinimas: 19/10/2015

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisima jokios atsakomybės ar teisių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Šiuo metu valstybės narės, atsakingos už svetainės puslapių, kuriuose pateikiamas nacionalinis turinys, administravimą, atnaujina šios svetainės turinį, atsižvelgdamos į planuojamą Jungtinės Karalystės išstojimą iš Europos Sąjungos. Jeigu svetainės turinys dar neatspindi Jungtinės Karalystės išstojimo fakto, toks neatitikimas yra netyčinis ir bus ištaisytas.

Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

4 - Pagalba ir parama asmenims, nukentėjusiems nuo nusikalstamų veikų

Ministry of Justice

Victim Support

Rape Support Centres

Refuge for Women and Children against Domestic Violence

Women's Aid Federation of England

Support after murder and manslaughter

Ministry of Justice

Teisingumo ministerija formuoja bendrą baudžiamosios teisenos politiką ir atsako už pagalbą ir paramą nukentėjusiesiems ir liudytojams teikimą.

Komisaras nukentėjusiųjų reikalams:

remia nukentėjusiųjų ir liudytojų interesus, skatina laikytis gero elgesio su jais praktikos ir atlieka Nukentėjusiųjų nuo nusikaltimų praktikos kodekso peržiūrą; negali įsikišti konkrečiais atvejais, tačiau gali patarti, kur galima gauti geriausias konsultacijas ir paramą.

KONTAKTINIAI DUOMENYS:

[Komisaras nukentėjusiųjų reikalams](#)

Victim Support

Paramos ir pagalbos nukentėjusiesiems organizacija – tai nacionalinė labdaros ir paramos organizacija, teikianti nemokamą konfidencialią pagalbą nukentėjusiesiems nuo nusikaltimų asmenims, liudytojams, jų šeimos nariams, draugams ir kitiems neigiamą poveikį patyrusiems asmenims Anglijoje ir Velse.

Paramos ir pagalbos nukentėjusiesiems organizacija:

tai Londone esančio nacionalinio centro visoje Anglijoje ir Velse administruojami biurai; kiekviename teisme yra įsteigta [Liudytojų tarnyba](#);

teikia emocinę ir praktinę pagalbą nukentėjusiesiems nuo nusikaltimų asmenims;

visuose Anglijos ir Velse baudžiamųjų bylų teismuose teikia pagalbą kaltinimo ir gynybos liudytojams;

nacionaliniu mastu atstovauja nukentėjusiesiems ir liudytojams ir vykdo kampanijas, kuriomis siekiama įgyvendinti reikiamus pokyčius;

užtikrina nacionalinės pagalbos nukentėjusiesiems telefonu linijos veiklą.

KONTAKTINIAI DUOMENYS:

Organizacija [„VictimSupport“](#)

Paramos ir pagalbos nukentėjusiesiems organizacijos vietos biurų kontaktinius duomenis rasite [čia](#).

Rape Support Centres

Paramos ir pagalbos išžaginimo aukoms centrai visoje Anglijoje ir Velse teikia įvairias specialistų paslaugas moterims ir vyresnėms nei 13 metų merginoms, kurios buvo išžagintos arba nukentėjo nuo kitokio pobūdžio lytinės prievartos, nesvarbu, ar būdamos pilnametės, ar nepilnametės.

Paramos ir pagalbos išžaginimo aukoms centrai

teikia nemokamą ir konfidencialią specialistų pagalbą, teisinės gynybos paslaugas, konsultacijas ir informaciją moterims ir merginoms saugioje ir jaukioje aplinkoje;

nusikaltimais laiko visų formų lytinę prievartą, įskaitant išžaginimą, lytinį prievartavimą, vaikų lytinį išnaudojimą, lytinį priekabiavimą, žaginimą santuokoje, prievartinę vedybas, **vadinamąjį** smurtą dėl garbės, moterų lytinių organų žalojimą, prekybą žmonėmis, lytinį išnaudojimą ir ritualinį netinkamą elgesį, neatsižvelgiant į tai, ar smurtautojai yra žinomi, ar nežinomi asmenys;

siekia, kad moterys ir merginos nepatirtų baimės ir lytinės prievartos;

vykdo kampanijas ir lobistinę veiklą didindami plačiosios visuomenės ir vietos, regioninės ir nacionalinės valdžios informuotumą lytinės prievartos klausimais.

KONTAKTINIAI DUOMENYS:

Įvairius paramos ir pagalbos išžaginimo aukoms centrus galima rasti šiose interneto svetainėse:

Organizacija **Rapecrisis**

Organizacija **The Survivor Trust**

Refuge for Women and Children against Domestic Violence

Nukentėjusių nuo šeiminių smurto moterų ir vaikų prieglauda – tai nacionalinė labdaros ir paramos organizacija (bendrovė, kurios atsakomybė ribota garantija), užtikrinanti nacionalinės pagalbos telefono linijos veiklą, prižiūrinti prieglaudas, teikianti psichologinę pagalbą, vykdanči nepriklausomą teisinę gynybą ir teikianti teisines paslaugas etninių mažumų moterims ir vaikams.

Nukentėjusių nuo šeiminių smurto moterų ir vaikų prieglauda:

teikia įvairias paslaugas, kuriomis moterims ir vaikams suteikiama galimybė gauti profesionalią pagalbą bet kurioje situacijoje;

prižiūri nemokamą visą parą veikiančią nacionalinę pagalbos telefono liniją, kuria moterys gali gauti emocinę pagalbą ir praktinę informaciją, išsiaiškinti savo galimybes ir išvengti išnaudojimo;

suteikia laikiną būstą nukentėjusioms nuo išnaudojimo ar norinčioms jo išvengti moterims;

joje dirba nepriklausomi šalies advokatai, besispecializuojantys prievartos klausimų nagrinėjimo srityje ir teikiantys ekspertų konsultacijas moterims civilinėse ir baudžiamosiose bylose;

bendradarbiauja su psichologais, padedančiais moterims ir vaikams įveikti išnaudojimo sukeltų traumų padarinius ir užbėgti jiems už akių.

KONTAKTINIAI DUOMENYS:

Prieglauda **„Refuge“**

Women's Aid Federation of England

Anglijos pagalbos moterims federacija – tai pagrindinė nacionalinė labdaros ir paramos organizacija, kovojanti su šeiminių smurtu prieš moteris ir vaikus. Ji remia ir palaiko tinklo, kurį sudaro daugiau nei 500 kovos su šeiminiu smurtu ir lytine prievarta tarnybų visoje Jungtinėje Karalystėje, veiklą.

Anglijos pagalbos moterims federacija:

pabrėžia, kad moterys ir vaikai turi teisę gyventi be smurto, prievartos ir išnaudojimo ir kad visuomenė privalo šią teisę pripažinti ir ginti;

siekia sudaryti sąlygas nukentėjusioms nuo šeiminių smurto moterims atsitiesti ir sustiprėti;

paslaugas teikia moterys; remiamasi išgyvenusių panašius nusikaltimus patirtimi;

remia ir pabrėžia žmonių įvairovę, siekia, kad būtų užtikrintos lygios visų galimybės;

siekia patenkinti šeiminių smurtą patyrusių vaikų poreikius;

skatina darnų įvairių įstaigų atsaką į šeiminių smurtą ir plėtoja partnerystės ryšius.

KONTAKTINIAI DUOMENYS:

Federacija **„Womensaid“**

Support after murder and manslaughter

Pagalbos ir paramos tyčinio ir netyčinio nužudymo atvejais organizacija – tai įregistruota nepriklausoma labdaros ir paramos organizacija, teikianti emocinę pagalbą asmenims, netekusiems artimųjų dėl tyčinio arba netyčinio nužudymo.

Pagalbos ir paramos tyčinio ir netyčinio nužudymo atvejais organizacija:

dirba visuomenės labui ir siekia labdaros tikslų, padėdama asmenims, praradusiems giminaičius ar draugus dėl tyčinio, netyčinio ar kitokio neteisėto nužudymo;

siekia saugoti ir stiprinti psichikos ir fizinę asmenų sveikatą, mažinti skurdą ir ligas, taip pat gerinti supratimą apie sielvartą ir netektį;

per savigalbos grupes ir narių ryšius padeda tiems, kurių šeimos narys arba artimas draugas buvo nužudytas;

siekia stiprinti ir gerinti netektį dėl nužudymo patyrusių asmenų psichikos ir fizinę sveikatą, kad jie sustiprėtų ir ateityje galėtų sėkmingai gyventi ir dirbti.

KONTAKTINIAI DUOMENYS:

Organizacija **„Samm“**

Paskutinis naujinimas: 19/10/2015

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisiųjų įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Šiuo metu valstybės narės, atsakingos už svetainės puslapių, kuriuose pateikiamas nacionalinis turinys, administravimą, atnauja šios svetainės turinį, atsižvelgdamos į planuojamą Jungtinės Karalystės išstojimą iš Europos Sąjungos. Jeigu svetainės turinys dar neatspindi Jungtinės Karalystės išstojimo fakto, toks neatitikimas yra netyčinis ir bus ištaisytas.